

РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АЛЬТЕРНАТИВНОМУ ВРЕГУЛЮВАННІ СПОРІВ

RISKS OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION)

Василина Н.В., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного процесу

Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Депутат Д.Р., студентка II курсу магістратури

Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена комплексному аналізу проблематики інтеграції технологій штучного інтелекту, особливо великих мовних моделей при альтернативному врегулюванні спорів. Окреслено найбільш популярні в Україні альтернативні форми врегулювання цивільно-правових спорів. Проведено аналіз найбільш ґрунтовного нормативно-правового акту у сфері регулювання штучного інтелекту в світі, а саме Закону про штучний інтелект (EU AI Act) [1] з дослідженням особливостей функціонування штучного інтелекту. На основі EU AI Act та специфіки роботи штучного інтелекту виокремлено ризики, що стосуються використання даних технологій в альтернативному врегулюванні спорів. Авторами розглядають окреслені в EU AI Act межі використання ШІ при альтернативному врегулюванні спорів. Виявлено, що у разі застосування різних форм альтернативного врегулювання спорів, що ведуть до певних правових наслідків для сторін, використання у таких процесах ШІ слід відносити до сфери високого ризику відповідно до класифікації наведеної в EU AI Act. Зосереджено увагу на кореляції між класифікацією використання ШІ за різними ступенями ризику та рівнем впливу ШІ на забезпечення прав людини та верховенства права. Визначено які випадки використання ШІ в арбітражі, медіації чи переговорах не класифікуватиметься як високо ризикова діяльність.

Окреслено ключові ризики, що можуть бути спричинені особливостями роботи великих мовних моделей, серед яких порушення принципу конфіденційності та законодавства щодо захисту персональних даних ймовірність помилковості у аналізі правових норм і судових рішень; складність притягнення юридичної відповідальності за неправомірні рішення, прийняті із залученням ШІ; упередженість та дискримінаційне дослідження фактів та обставин справи, що може базуватись на запрограмованих даних; відсутність чіткого розуміння яким чином ШІ приходить до певних висновків/рішень; потенційний негативний вплив на здатність арбітрів та медіаторів до самостійного критичного аналізу фактів справи та прийняття справедливого та обґрунтованого рішення через заангажоване бачення, на яке попередньо наштовхує ШІ.

Авторами зазначається, що в Україні наразі відсутні спеціалізовані нормативно-правові акти щодо використання штучного інтелекту, окрім Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, затвердженої Кабінетом Міністрів України [2]. Наголошено, що дана Концепція передбачає використання штучного інтелекту в правосудді, але не містить положень щодо використання даних технологій при альтернативному врегулюванні спорів. Пропонується напрацювати відповідні норми законодавства з урахуванням європейського досвіду щодо регулювання ШІ для мінімізації ризиків порушення прав людини пов'язаних із інтеграцією великих мовних моделей при альтернативному врегулюванні спорів.

Ключові слова: штучний інтелект, ШІ, великі мовні моделі, альтернативне врегулювання спорів, ADR, форми захисту прав, арбітраж, EU AI Act, конфіденційність, медіація, цивільне судочинство.

The article is devoted to a comprehensive analysis of the issues of integrating artificial intelligence technologies, especially large language models, into alternative dispute resolution methods. The most popular alternative methods of resolving civil disputes in Ukraine are introduced. The world's most comprehensive legal act regulating artificial intelligence, namely the Law on Artificial Intelligence (EU AI Law), is analysed and the characteristics of how artificial intelligence works are examined. Based on the EU AI Act and the peculiarities of the functioning of artificial intelligence, the risks associated with the use of these technologies in alternative dispute resolution are identified. The authors consider the limits set by the EU AI Act for using AI in ADRs. It was found that the use of AI in alternative dispute resolution methods that have certain legal consequences for the parties falls into the high-risk category in accordance with the classification in the EU AI law. It emphasises the correlation between the classification of AI use according to different risk levels and the impact of AI on human rights and rule of law. It identifies when the use of AI in arbitration, mediation or negotiation is not considered a high-risk activity.

Key risks that may arise from the particularities of the operation of large linguistic models are identified, including: violation of the principle of confidentiality and legislation on the protection of personal data; the likelihood of errors in the analysis of legal rules and court decisions; the difficulty of establishing legal liability for illegal decisions made with the involvement of AI; biased and discriminatory analysis of the facts and circumstances of the case, which may be based on programmed data; lack of clear understanding of how the AI arrives at certain conclusions/decisions; potential negative impact on the ability of arbitrators and mediators to independently and critically analyse the facts of the case and reach a fair and reasonable decision, due to the biased view that the AI may first suggest.

It is noted that there is no specific legislation on the use of artificial intelligence in Ukraine at present, apart from the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine, which was approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine. It is emphasised that this concept provides for the use of artificial intelligence in the judiciary, but does not contain provisions on the use of these technologies in alternative dispute resolution methods. The article proposes to develop legislative norms, taking into account European experience in regulating AI, in order to minimise the risks of human rights violations associated with the integration of large language models into alternative dispute resolution methods.

Key words: artificial intelligence, AI, large language models, alternative dispute resolution, ADR, high risk, arbitration, EU AI Act, privacy, mediation.

Постановка проблеми. Динамічна діджиталізація та швидкий розвиток штучного інтелекту (Artificial Intelligence, ШІ) зокрема, великих мовних моделей (Large Language Models, ВММ) створюють виклики перед наявною традиційною системою вирішення спорів (судочинством) у тому числі й перед альтернативними врегулюваннями спорів (Alternative Dispute Resolution, ADR). Перед законодавцем постають питання яким чином інтегрувати науково-технологічні досягнення людства у процес вирі-

шення та/або врегулювання спорів, не допускаючи порушення прав людини. Особливо проблемним у даному аспекті є глобальна невизначеність потенціалу ШІ щодо заміни представників певних професій, здатності до самонавчання та до мінімізації помилок.

Одним із найбільш ґрунтовним в світі регулюванням можливостей використання ШІ у різних сферах життя є Закон про штучний інтелект (EU AI Act) – регламент ухвалений Європейським Парламентом та радою ЄС ще

13 березня 2024 року (лише окремі його положення на даний момент набули чинності). Даний акт, незважаючи на загальний і більш технічний зміст, передбачає можливість використання ШІ в межах альтернативного врегулювання спорів, щоправда, з певними обмеженнями.

Наявна в межах України Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, затверджена ще в 2 грудня 2020 році розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1556-р [2] не стосується застосування технологій ШІ щодо ADR. Її контекст передбачає можливість застосування штучного інтелекту в правосудді, зокрема і у цивільних справах, проте сфера такого застосування визначена досить узагальнено. Відповідно питання потенційних ризиків інтегрування ШІ в процес альтернативного врегулювання цивільно-правових спорів та їх мінімізації потребують більш детального дослідження.

Питання використання альтернативних форм вирішення спорів в національній та міжнародній площині досліджувались вітчизняними науковцями серед яких Бережна І., Василина Н., Гансецька В., Коссак В., Притика Ю., В. Шинкар, Спектор О., Слюсаренко К. та інші. В працях були проаналізовані та охарактеризовані різноманітні форми врегулювання цивільно-правових спорів, не пов'язані із зверненням до суду, виокремлено найбільш актуальні на сьогодні в Україні. Проте з огляду на нещодавно ухвалений EU AI Act є потреба в аналізі яким чином ШІ може вплинути на використання ADR, які ризики можуть виникати внаслідок такого використання та яким чином їх мінімізувати.

Метою статті є окреслення ризиків використання штучного інтелекту при застосуванні при альтернативному врегулюванні спорів на основі аналізу європейського досвіду його регулювання.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з минулого століття альтернативне врегулювання спорів (ADR) як форма позасудового врегулювання наявних конфліктів почало набувати великої популярності. Так, Василина Н. та Гансецька В. на основі проаналізованого національного та зарубіжного досвіду звернення до ADR стверджують, що найбільш оптимальними способами вирішення цивільно-правових спорів, поряд із традиційним судочинством є арбітраж, переговори та медіація [3, 17]. Також науковиці виділяють гібридні формати ADR, тобто ті, які поєднують в собі два або більше видів «класичних» ADR, що є популярними в США та Західній Європі. До них належать: «мед-арб» (med-arb), незалежне встановлення фактів (neutral fact finding), приватна судова система (private court system) [3, с. 18].

В національній площині «класичні» ADR застосовуються протягом тривалого часу, для прикладу, міжнародний комерційний арбітраж, закріплений Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від № 4003-XII від 24.02.94 [4], медіація, яка, щоправда, була врегульована на рівні закону лише у 2021 році [5]. Також в Україні наявна можливість врегулювати спір за участю суддів межах цивільного судочинства, що де-факто є схожим до медіації [3, с. 17]. Проте у згаданих актах немає положень, які б врегульовували використання штучного інтелекту у межах застосування даних форм врегулювання цивільно-правових спорів.

Оскільки мова йде про використання найсучасніших інформаційних технологій варто провести розмежування між альтернативним врегулювання спорів та онлайн врегулювання спорів (Online Dispute Resolution, ODR). Так, ODR передбачає використання онлайн платформи для врегулювання спору між сторонами, що може відбуватись у межах проведення онлайн медіації, арбітражу, переговорів або ж у їхньому поєднанні. Даний процес передбачає направлення запиту щодо врегулювання спору в онлайн форматі, вибір медіатора (посередника, арбітра), аналіз наявних матеріалів, обставин, наданих сторонами доказів,

проведення усних слухань онлайн, укладання договору по врегулюванню спору (для прикладу в медіації) [6, с. 114]. ODR може бути повністю автоматизованим або ж проводитись у гібридному форматі із наявністю оффлайн слухань/зустрічей [7, с. 400]. Проте хибним є твердження, що ODR апріорі функціонує на основі штучного інтелекту, оскільки останній не є просто автоматизацією процесу чи класичним програмуванням, а є моделлю нейронних мереж, які навчаються на основі певного набору даних [8, с. 7].

Для більш детального розуміння, що собою являє штучний інтелект пропонуємо звернути увагу на визначення зазначене в статті 3 EU AI Act, відповідно до якого система ШІ «це система на машинній основі, яка розроблена для роботи з різним рівнем автономності, може проявляти адаптивність після розгортання та, з огляду на чітко визначені або неочевидні цілі, на підставі отриманих вхідних даних визначає, як створювати вихідні дані у вигляді прогнозів, контенту, рекомендацій або рішень, здатних впливати на фізичне або віртуальне середовище» [1].

Оскільки EU AI Act є регламентом техніко-юридичного характеру, адже шляхом врахування технічних характеристик ШІ спрямований на визначення ex-ante обов'язків постачальників, імпортерів, дистриб'юторів ШІ для запобігання порушень прав людини, вважаємо за необхідне висвітлити особливості функціонування ШІ.

Фактично ШІ функціонує за наступною послідовністю:

- спершу відбувається сприйняття вхідних даних (структурованих чи неструктурованих) за допомогою цифрових чи фізичних сенсорів відповідно до поставлених ШІ цілей;

- наступний етап складається з двох елементів:

- (1) обґрунтування, що полягає у перетворенні даних на змістовну інформацію та визначення найоптимальнішого рішення та

- (2) прийняття відповідного рішення, що може виражатись у рекомендації для людини, що здійснює контроль над системою для прийняття остаточного рішення або якщо система автономна, то остаточне рішення приймає самостійно;

- третім етапом є виконання певної дії за допомогою фізичних чи цифрових механізмів (наприклад, генерування відповідей чат-ботів або запуск автоматизованих процесів) [9, с. 2–3].

Зазвичай ШІ функціонує на основі запрограмованого великого масиву даних, може мати функцію запам'ятовування нової інформації, що надходить, а також функцію самонавчання на основі оцінки успішності власних дій та їх коригування для підвищення рівня продуктивності.

З огляду на зазначене бачимо пояснення обраного в EU AI Act підходу щодо класифікації за рівнем ризиковості усіх сфер, де можливе застосування ШІ. Так, у згаданому акті виокремлено наступні рівні ризиковості: мінімальний ризик, обмежений ризик, високий ризик, неприйнятний ризик. Відповідно до Додатку III EU AI Act, використання ШІ судами та у межах альтернативного врегулювання спорів належить до сфери високого ризику. Хоча в EU AI Act не визначає дефініції «систем штучного інтелекту з високим рівнем ризику», у Додатку III перелічено сфери, де застосування ШІ є високо небезпечним. Така класифікація проводиться на основі рівня впливу ШІ на дотримання прав людини та забезпечення верховенства права.

Додаток III визначає, що в межах сфери високого ризику, зокрема, знаходиться використання ШІ в ADR для дослідження фактів справи, для тлумачення закону та шляхів його застосування до конкретних обставин справи. Recital 61 EU AI Act уточнює, що використання ШІ при альтернативному врегулюванні спорів з аналогічною метою також мають високі ризики, якщо результати ADR мають юридичні наслідки для сторін.

Відповідно у Recital 61 визначена і частина способів використання ШІ, яка містить нижчий рівень ризиковості. Для прикладу, не є настільки небезпечними використання ШІ для ведення певних адміністративних процесів, які не впливають на безпосереднє здійснення правосуддя у конкретних справах, такі як «анонімізація чи псевдонімізація судових рішень, документів або даних, внутрішня комунікація між персоналом, виконання адміністративних завдань» [1]. Хоча у зазначеній частині мова йде саме про здійснення судочинства, аналогію можна провести й з альтернативними формами врегулювання спорів. Наприклад, правила арбітражних інституцій, що функціонують при Міжнародній торговельній палаті (ICC) [10, с. 10] або правила Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів (ICSID) [11, с. 123] передбачають можливість публікації рішень арбітражних трибуналів, проте задля дотримання принципу конфіденційності частина даних вилучається. Теоретично, такий процес може бути здійснений ШІ, оскільки виконання такого технічного завдання не несе високого ризику ймовірності порушення прав сторін процесу, адже дані, що потребують вилучення попередньо визначаються сторонами процесу, а не безпосередньо ШІ. Тому використання ШІ для певних технічних процесів, що не пов'язані із прямим впливом на можливе вирішення справи не може підпадати під сферу високого ризику, оскільки не має безпосереднього впливу на права чи обов'язки сторін справи.

З огляду на обширну градацію ризику порушення прав людини висвітлену в EU AI Act щодо всіх можливих сфер застосування ШІ та великої кількості потенційних проблем відображених у ньому, пропонуємо перелік тих питань та ризиків, які мають найбільший вплив на учасників процесу альтернативного врегулювання цивільно-правових спорів. До них, зокрема, належать:

1. Захист персональних даних при використанні ШІ

Однією з головних проблем ШІ є ризик неправомірного використання та витоку персональних даних з великих мовних моделей (наприклад, ChatGPT, DeepSeek), оскільки ВММ часто навчаються на великих обсягах інформації, в тому числі й на конфіденційних даних завантажених їхніми користувачами в систему. Існують ризики потенційного ідентифікації таких даних та/або їхнього використання не за призначенням, що призведе до порушення конфіденційності [12, с. 13].

Так, в ЄС діє Загальний регламент про захист даних (GDPR), який комплексно регулює питання відповідальності контролерів персональних даних за їх незаконний аналіз, обробку та використання, зокрема і випадки коли при аналізі та обробці даних використовувались алгоритми. В Україні захист персональних даних є на набагато нижчому рівні, що ускладнює використання ШІ в ADR, оскільки Закон України «Про захист персональних даних» № 2297-VI від 01.06.2010 [13] є максимально узагальнений і не гарантує аналогічний до GDPR рівень захисту персональних даних.

2. Вірогідність помилок ШІ в аналізі права та практики судів/арбітражних трибуналів

Попри високу ефективність, ШІ все ще здатний робити помилки через некоректне тлумачення законодавства або судових/арбітражних рішень. Для прикладу, рівень аналізу правових принципів та тлумачення їхнього значення і шляхів застосування у ВММ значно відрізняється від людського, особливо, коли питання справи стосуються потреби відходу від усталеної практики [14].

3. Відповідальність за прийняття рішень, що грубо порушують процесуальні права сторін

Проблеми можуть виникати щодо відповідальності арбітра/арбітрів за винесення арбітражного рішення з використанням ШІ, яке порушує фундаментальні процесуальні права сторін. Вирішувати дане питання потрібно з огляду на рівень залучення ШІ до прийняття остаточного рішення та характеру допущеного порушення.

4. Дотримання принципів неупередженості та справедливості

Оскільки моделі ШІ функціонують на основі наданих даних, від програмування особливостей використання зокрема, може залежати і схильність до дискримінації чи упередженого ставлення для однієї зі сторін. Проявлятися дискримінація може також при використанні арбітрами, медіаторами ШІ для аналізу фактів та матеріалів справи.

5. Прозорість функціонування ШІ

Фактично ШІ функціонує як «чорна скринька», адже не дає чіткого розуміння арбітрам/медіаторам яким чином ВММ дійшов до певного рішення. Через великий потік даних, що циркулюють в системі для роботою з ШІ згаданим користувачам фактично потрібно поглиблювати знання в технічних процесах функціонування ШІ, що в більшості випадків не є можливим через обмеженість у ресурсах та часі.

6. Вплив ШІ на розвиток критичного мислення у арбітрів, медіаторів і переговорників

ШІ може знижувати здатність фахівців критично оцінювати ситуацію, адже вони можуть занадто покладатися на готові рішення отримані від алгоритмів. Це зокрема, може призвести до зупинки еволюції судової/арбітражної практики через обмеженість ШІ у можливості знаходження нових підходів до вирішення справ.

7. Рівень залучення людини у процес прийняття рішень ШІ

В умовах сьогодення в EU AI Act не передбачено можливості делегування ШІ остаточного прийняття рішень у справах через наявні ризики порушення прав людини та етичні проблеми щодо довіри до таких рішень. Аналогію можна провести і з медіацією чи арбітражем, де для того, щоби ШІ міг приймати остаточні у справі рішення потрібно як згоду сторін так і надання таким рішенням юридично обов'язкового характеру. EU AI Act в теперішній редакції не передбачає такої можливості.

Проте, проблеми можуть поставати й тоді, коли ШІ асистує лише арбітра, а фінальне рішення у справі приймається людиною. Такі ситуації виникатимуть, якщо ШІ було делеговано аналіз справи та написання потенційного рішення у справі, а людина зі свого боку лише формально перевірила та затвердила його не проводивши окремих самостійний аналіз. Де-факто арбітр/суддя не будуть залучені до процесу прийняття рішень, проте в такому випадку легше притягнути до відповідальності у випадку порушення прав сторін процесу.

Висновки. Використання штучного інтелекту при альтернативному врегулюванні спорів відкриває нові перспективи для ефективного та оперативного врегулювання цивільно-правових конфліктів, дозволяючи зекономити кошти та часовий та людський ресурс, а також потенційно підвищити якість арбітражних угод та результатів проведення медіації. Проте, попри очевидні переваги, застосування технологій ШІ супроводжується суттєвими ризиками, які вимагають комплексного підходу до їх виявлення, аналізу та регулювання на законодавчому рівні.

На основі аналізу європейського досвіду, зокрема найбільш ґрунтовного нормативно-правового акту щодо регулювання ШІ – Акту ЄС про штучний інтелект (EU AI Act), слід наголосити, що застосування ШІ в ADR може належати до категорії високого ризику через потенційно серйозний негативний вплив на фундаментальні права людини у випадках, коли результати ADR мають юридичні наслідки для сторін процесу. Серед ключових ризиків виокремлено порушення норм захисту персональних даних, принципу конфіденційності, ймовірність помилкового аналізу правових норм та судової практики, тлумачення правових принципів чи потреби відходу від усталених підходів до вирішення справ, складність притягнення до відповідальності за неправомірні рішення, прийняті з використанням ШІ, потенційну упередженість

та дискримінаційні практики пов'язані з недосконалістю алгоритмів, непрозорість механізмів прийняття рішень, а також потенційний негативний вплив на здатність арбітрів, медіаторів і переговорників до критичного аналізу матеріалів справи та самостійного ухвалення обґрунтованих рішень.

В Україні існує Концепція розвитку штучного інтелекту, затверджена Кабінетом Міністрів України, проте вона не фокусується на можливості інтеграції технологій ШІ саме у сферу альтернативних форм вирішення цивільно-правових конфліктів, а лише стосується здійснення правосуддя. Враховуючи наведені ризики та євро-

пейський досвід регламентації ШІ, вважаємо за необхідне звернути увагу не лише на нагальну потребу розробки профільного законодавства щодо використання ШІ, зокрема в ADR, але й перегляду чинних нормативно-правових актів, що регламентують сфери, на які може впливати використання ШІ (особливо у сфері захисту персональних даних та юридичної відповідальності за порушення здійснені із застосуванням ШІ). Також слід наголосити на тому, що незважаючи на зазначені проблематичні питання розширення спектру використання штучного інтелекту при альтернативному врегулюванні спорів доцільне, але потребує відповідних законодавчих напрацювань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Regulation (EU) 2024/1689 of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). European Parliament and Council. Official Journal of the European Union. 2024. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>. (дата звернення: 27.03.2025).
2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 році № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.03.2025).
3. Василюк Н., Гансенська В. Форми врегулювання цивільно-правових спорів: міжнародні та національні стандарти. *Підприємство, господарство і право*. 2020, № 2, С. 16-19. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.6.03>. (дата звернення: 27.03.2025).
4. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1994, № 25, ст.198.
5. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2022, № 7, ст. 51.
6. Василюк Н. Перспективи впровадження онлайн-урегулювання спорів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2019. Вип. 55. Том 1. С. 114–117. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jsruui/handle/lib/34808>. (дата звернення: 27.03.2025).
7. Jeremy Barnett, Philip Treleaven, Algorithmic Dispute Resolution—The Automation of Professional Dispute Resolution Using AI and Blockchain Technologies. *The Computer Journal*. 2018. Volume 61, Issue 3, p. 399–408, <https://doi.org/10.1093/comjnl/bxx103>. (дата звернення: 27.03.2025).
8. Artificial Intelligence Strategy. Court of Justice of the European Union. 2023. URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-11/cjeu_ai_strategy.pdf. (дата звернення: 27.03.2025).
9. A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines. High-Level Expert Group on Artificial Intelligence. 2018. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/definition-artificial-intelligence-main-capabilities-and-scientific-disciplines>. (дата звернення: 27.03.2025).
10. Note to parties and arbitral tribunals on the conduct of the arbitration under the ICC Rules of Arbitration from 1 January 2021. ICC International Court of Arbitration. URL: <https://iccwbo.org/wp-content/uploads/sites/3/2020/12/icc-note-to-parties-and-arbitral-tribunals-on-the-conduct-of-arbitration-english-2021.pdf>. (дата звернення: 27.03.2025).
11. ICSID Arbitration Rules, 1 July 2022. ICSID. URL: https://icsid.worldbank.org/sites/default/files/Arbitration_Rules.pdf. (дата звернення: 20.03.2025).
12. Opinion 28/2024 on certain data protection aspects related to the processing of personal data in the context of AI models adopted on 17 December 2024. European Data Protection Board. 2024. URL: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-12/edpb_opinion_202428_ai-models_en.pdf. (дата звернення: 27.03.2025).
13. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI / *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 30. Ст. 141.
14. Andrew Perlman, The Implications of ChatGPT for Legal Services and Society. *Suffolk University Law School Research Paper*. 2022. No. 22-14. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4294197>. (дата звернення: 27.03.2025).